DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v3.67
CZU: 336.22.02:336.143.232:338.1(498)

FISCAL POLICY CHALLENGES IN ROMANIA: BALANCING DEFICIT CONSOLIDATION AND ECONOMIC GROWTH

DILEMA POLITICII FISCALE ÎN ROMÂNIA: ECHILIBRUL ÎNTRE REDUCEREA DEFICITULUI BUGETAR ȘI STIMULAREA CREȘTERII ECONOMICE

PAULIUC Andreea-Mihaela, masterandă, specialitatea: Audit și Guvernanță Corporativă
ORCID: 0009-0004-1192-0416
Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, România, Strada Universității, nr. 13
email: mihaela.pauliuc1@student.usv.ro

Abstract:*În contextul presiunilor fiscale crescute din România, această lucrare analizează relația dintre modificările cotelor de TVA (implementate prin Legea 141/2025) și veniturile bugetare, utilizând date oficiale pentru perioada 2024–2025. Studiul are ca scop: documentarea evoluției veniturilor din TVA, a ponderii acestora în PIB și a deficitului în vederea evidențierii principalelor tendințe în materie de răspuns al încasărilor bugetare la modificările cotelor de TVA. Rezultatele indică o creștere nominală a încasărilor din TVA, dar și o dependență structurală a bugetului de impozitarea indirectă. Constatarile subliniază că o consolidare fiscală durabilă necesită măsuri complementare (digitalizare, reducerea evaziunii, lărgirea bazei), iar analiza nu poate separa efectul majorării cotelor de cel al inflației sau al creșterii economice nominale.*
Keywords*: fiscal consolidation, VAT reform, deficit budget, public debt sustenability, fiscal policy*
JEL CLASSIFICATION: E62, H20, H62

INTRODUCERE

În România, taxa pe valoarea adăugată (TVA) reprezintă o sursă principală de venituri publice. La sfârșitul anului 2024, deficitul bugetar a atins 8,67% din PIB (conform metodologiei „cash”), generând presiuni pentru consolidare fiscală. Legea 141/2025 a majorat cota standard a TVA de la 19% la 21% și a eliminat cota redusă de 5%, unificând restul cotelor reduse la 11%, începând cu 1 august 2025.

Problema cercetată este modul în care aceste modificări se reflectă în evoluția veniturilor bugetare și în dinamica deficitului, în contextul unei economii cu inflație ridicată (10,1% în servicii, trim. III 2025. Scopul studiului constă în documentarea evoluției veniturilor din TVA, a ponderii acestora în PIB și a deficitului în vederea evidențierii principalelor tendințe în materie de eficacitate a măsurilor de consolidare fiscală bazate pe TVA. În acest sens, au fost conturate următoarele obiective sepecifice:

O1 – Descrierea evoluției lunare a veniturilor din TVA în perioada 2024–2025, utilizând datele oficiale ale Ministerului Finanțelor.

O2 – Calcularea ponderii veniturilor din TVA în PIB și în totalul veniturilor bugetare, cu precizarea limitelor metodologice.

O3 – Formularea de recomandări prudente pentru politici fiscale sustenabile, pe baza observațiilor descriptive și a literaturii de specialitate.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiza succintă a surselor bibliografice în domeniul problemei cercetate

Punctul de plecare al oricărei analize riguroase a politicii fiscale în România îl constituie rapoartele instituțiilor financiare internaționale și ale băncii centrale. În această ordine de idei, Banca Națională a României oferă, prin Raportul asupra inflației din noiembrie 2025 (BNR, 2025), proiecții detaliate privind dinamica prețurilor și impactul majorărilor de taxe. Documentul confirmă faptul că

inflația a crescut la 9,9% în septembrie 2025 ca urmare a eliminării plafonării prețului la energie și a majorării cotei de TVA, urmând să rămână ridicată până la jumătatea anului 2026, înainte de a reveni în intervalul țintei BNR până la sfârșitul anului 2026. Raportul analizează riscurile asociate consolidării fiscale și oferă proiecții trimestriale detaliate, constituind o sursă esențială pentru înțelegerea canalului inflaționist al politicii fiscal.

Pe aceeași linie, dar dintr-o perspectivă macroeconomică mai largă, Fondul Monetar Internațional publică două documente oficiale convergente. Comunicatul de presă nr. 25/368 din 14 noiembrie 2025 (FMI, 2025a) anunță încheierea consultărilor din Articolul IV, subliniind că economia României este așteptată să crească gradual, cu 1,0% în 2025 și 1,4% în 2026, în contextul consolidării fiscale necesare pentru a aborda deficitele gemene. Raportul de țară nr. 2025/294 (FMI, 2025b) detaliază analiza economiei românești, confirmând că PIB-ul real a încetinit la 0,9% în 2024, că inflația a urcat la 9,9% în septembrie 2025 și că se așteaptă o creștere de 1,0% în 2025 și 1,4% în 2026. Coroborând datele BNR cu cele ale FMI, se conturează un diagnostic comun: inflația persistentă și creșterea economică modestă reprezintă principalele constrângeri ale consolidării fiscale.

Complementar acestor analize, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică aduce o perspectivă structurală. Studiul Economic OECD pentru România, ediția 2026 (OECD, 2026), arată că România a realizat o convergență remarcabilă a veniturilor și productivității la nivelurile OECD, dar că inflația ridicată a erodat competitivitatea prețurilor, iar deficitele fiscale semnificative au ridicat îngrijorări cu privire la sustenabilitatea datoriei. Raportul subliniază că deficitul bugetar s-a extins la 9,3% din PIB în 2024 și că sunt necesare consolidări fiscale suplimentare, inclusiv îmbunătățirea eficienței cheltuielilor și lărgirea bazei de impozitare. Studiul include o secțiune specială dedicată consolidării competitivității României, completând astfel recomandările FMI cu accent pe reforme structurale.

Pentru monitorizarea curentă a execuției bugetare, Ministerul Finanțelor pune la dispoziție sintezele lunare de execuție bugetară pentru anul 2025, care constituie sursa primară pentru analiza evoluției veniturilor din TVA și a deficitului bugetar (Ministerul Finanțelor, 2026a). De asemenea, comunicatul de presă din 26 martie 2026 (Ministerul Finanțelor, 2026b) raportează date comparative între primele două luni ale anilor 2025 și 2026, oferind indicii cu privire la traiectoria deficitului. Deși deficitul anual pentru 2025 nu este explicitat într-un singur comunicat, datele sunt disponibile în sintezele lunare acumulate. Aceste documente oficiale permit o triangulare a informațiilor cu proiecțiile FMI și OECD.

În fine, cadrul legal al modificărilor fiscale este stabilit de Legea nr. 141 din 25 iulie 2025 (Guvernul României, 2025), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 699. Actul normativ implementează noile cote de TVA de 11% și 21%, eliminându-se complet cota redusă de 5%, începând cu data de 1 august 2025. Această prevedere legislativă reprezintă variabila independentă centrală a oricărei evaluări empirice a impactului fiscal. În ansamblu, ansamblul surselor prezentate – BNR, FMI, OECD, Ministerul Finanțelor și Legea 141/2025 – oferă o bază documentară suficientă pentru o analiză descriptivă a relației dintre majorarea TVA și consolidarea fiscală, deși niciuna dintre ele nu permite, prin ea însăși, o atribuire cauzală neechivocă.

Descrierea metodelor de cercetare utilizate

Pentru a răspunde obiectivelor formulate, studiul se sprijină exclusiv pe date oficiale secundare. În primul rând, au fost utilizate sintezele lunare de execuție a bugetului general consolidat, publicate de Ministerul Finanțelor pentru perioada cuprinsă între ianuarie 2024 și decembrie 2025, care oferă informații detaliate privind încasările din taxa pe valoarea adăugată, structura veniturilor bugetare și evoluția deficitului. În al doilea rând, pentru contextualizarea macroeconomică, au fost consultate Raportul asupra inflației din noiembrie 2025 al Băncii Naționale a României, precum și Studiul Economic OECD pentru România, ediția 2026. În fine, comunicatele de presă ale Ministerului Finanțelor au completat tabloul prin oferirea unor date sintetice privind execuția bugetară anuală.

Rezultatele obținute

Execuția bugetului general consolidat la 31 decembrie 2025 relevă o reducere a deficitului bugetar calculat conform metodologiei naționale „cash" de la 8,67% din PIB în anul 2024 la 7,65% din PIB în anul 2025, ceea ce reprezintă o scădere de un punct procentual (MF, 2026a). Valoarea nominală a deficitului a fost de 146,03 miliarde lei. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, execuția bugetară la finalul lunii noiembrie 2025 indica un deficit de 6,40% din PIB, în scădere cu 0,74 puncte procentuale față de deficitul de 7,15% din PIB înregistrat în primele unsprezece luni ale anului 2024. Deficitul cash din 2025 s-a situat sub ținta de 8,4% din PIB prevăzută în planificarea revizuită din septembrie 2025, ușor peste ținta inițială de 7,1% din PIB (decembrie 2024) și apropiat de nivelul de 7,5% din PIB convenit cu Comisia Europeană în iulie 2025. Deficitul „curățat" de operațiunile cu fonduri europene (diferența dintre cheltuielile pentru proiecte finanțate din granturi UE și transferurile primite) a fost de 6,9% din PIB în 2025, față de 7,8% din PIB în 2024, în timp ce dobânda la datoria publică a crescut cu 39% anual, la 50 miliarde lei, respectiv 2,6% din PIB.

Veniturile totale ale bugetului general consolidat au însumat 662,70 miliarde lei în 2025, în creștere cu 15,3% față de anul anterior. Ca pondere în PIB, veniturile totale au avansat cu 2,05 puncte procentuale, din care 0,5 puncte procentuale provin din veniturile curente (în principal impozit pe salarii și venit, contribuții de asigurări și TVA), restul fiind explicat de fondurile europene (MF, 2026a). În primele unsprezece luni ale anului 2025, veniturile bugetului general au însumat 591,91 miliarde lei, în creștere cu 13% față de aceeași perioadă a anului 2024, iar ca pondere în PIB au crescut cu 1,34 puncte procentuale. Cheltuielile în primele unsprezece luni ale anului 2025 au fost de 713,68 miliarde lei, în creștere nominală cu 9,9% față de aceeași perioadă a anului 2024, iar ca pondere în PIB au înregistrat o creștere cu 0,59 puncte procentuale, de la 36,93% din PIB la 37,52% din PIB, indicând o încetinire a expansiunii cheltuielilor publice raportate la PIB comparativ cu anul precedent.

Pentru o sinteză a principalilor indicatori macro-fiscali, se propune Tabelul 1, care centralizează datele realizate în 2024 și 2025, precum și prognozele disponibile pentru anul 2026.

Tabelul 1. Principalii indicatori macro-fiscali ai României (2024–2026)

Indicator	2024 (realizat)	2025 (realizat / estimat)	2026 (prognoză)
Creștere PIB real (% , yoy)	0,9% (FMI, 2025b)	0,7% (OECD, 2026)/ 1% FMI (2025b)	1,4% (FMI, 2025b)
Deficit bugetar cash (% din PIB)	8,67% (MF, 2026a)	7,65% (MF, 2026a)	7,0% (OECD, 2026)
Inflație IPC (rata anuală, %)	–	9,9% (BNR, 2025)	6,6% (OECD, 2026)
Venituri totale buget (% din PIB)	–	+2,05 p.p. față de 2024 (MF, 2026a)	–
Pondere TVA în venituri totale (%)	–	cca. 20% (MF, 2026a)	–

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor MF (2026a, 2026b), BNR (2025), FMI (2025b), OECD (2026)

În ceea ce privește încasările din TVA, datele Ministerului Finanțelor (2026a) arată o creștere nominală semnificativă în cursul anului 2025, reflectată în Figura 1. Aceasta prezintă evoluția lunară a veniturilor cumulate din TVA, așa cum sunt publicate în sintezele de execuție bugetară. Veniturile nete din TVA au crescut cu 10,7% anual în 2025, respectiv cu 18,9% anual în trimestrul al patrulea, în pofida unei rate medii anuale a inflației de 7,1% (BNR, 2025), însă această creștere a fost atenuată de dinamica negativă a vânzărilor cu amănuntul. Este important de menționat, așa cum subliniază Bărgovan (2024), că simpla majorare a cotelor nu este suficientă pentru creșterea veniturilor dacă nu este susținută de o infrastructură digitală funcțională, capabilă să gestioneze eficient noile fluxuri de date. Contextul macroeconomic al anului 2025 a fost marcat de presiuni inflaționiste semnificative.

Rata anuală a inflației IPC a accelerat în trimestrul al treilea al anului 2025, ajungând la 9,9% în septembrie 2025 (BNR, 2025).

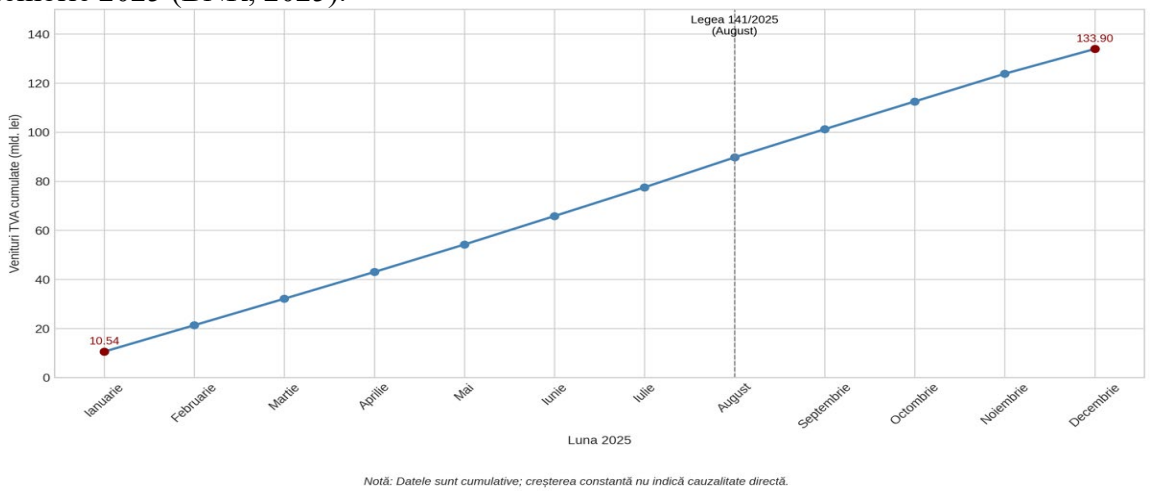

Figura 1. Evoluția veniturilor cumulate din TVA în perioada ianuarie – decembrie 2025 (miliarde lei)

Sursa: Elaborare pe baza datelor furnizate de MF (2026a).

Datele din Figura 1 sunt cumulative (încasări de la începutul anului până în luna respectivă). Creșterea constantă a liniei pe parcursul anului este, în parte, un artefact al acumulării lunare și nu poate fi interpretată ca dovadă directă a efectului majorării cotelor de TVA din august 2025. Pentru a evalua impactul modificărilor legislative, indicatorul cel mai robust este rata anuală de creștere (aceeași lună din 2025 față de aceeași lună din 2024), care indică o creștere de 11,1% a veniturilor cumulate din TVA în noiembrie 2025 față de noiembrie 2024 (MF, 2026a).

Potrivit Raportului asupra inflației din noiembrie 2025, accelerarea inflației a fost determinată de eliminarea plafoanelor pentru tarifele la energia electrică în iulie 2025, care a avut un efect direct de 2,3 puncte procentuale asupra ratei anuale a inflației, precum și de creșterea cotelor de TVA și a accizelor. Inflația a rămas astfel semnificativ peste ținta BNR de 2,5% ± 1 punct procentual, fiind estimată să rămână ridicată până la jumătatea anului 2026, înainte de a reveni în intervalul țintei până la sfârșitul anului 2026.

Rolul fondurilor europene în amortizarea șocului consolidării fiscale este evidențiat de Anghelescu et al. (2026), care arată că investițiile finanțate prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) au susținut redresarea economică, mascând parțial impactul negativ al taxelor mai mari. Autorii subliniază că finalizarea acestor programe plasează România în fața unui „trade-off" strategic: fără surse alternative, oprirea finanțării europene ar putea duce la o prăbușire a investițiilor publice, cu efecte semnificative asupra creșterii economice. În acest context, majorarea TVA și eficientizarea colectării acestuia nu apar doar ca măsuri de reducere a deficitului, ci și ca o pregătire pentru perioada post-PNRR.

Perspectiva internațională asupra evoluției economice a României este oferită de rapoartele FMI și OECD. FMI (2025b) a confirmat că PIB-ul real a încetinit la 0,9% în 2024, creșterea economică fiind așteptată să fie graduală, de 1,0% în 2025 și 1,4% în 2026, în contextul consolidării fiscale necesare pentru a aborda deficitele gemene. OCDE (2026) estimează o creștere economică de 1% în 2026 și de 2,2% în 2027, susținută de o cerere mai puternică din partea partenerilor comerciali ai Uniunii Europene. Raportul subliniază că România are unul dintre cele mai scăzute niveluri de venituri fiscale din Uniunea Europeană, aproximativ 27% din PIB, în mare parte din cauza erodării bazei de impozitare prin nenumărate excepții. În consecință, recomandările OECD (2026) vizează extinderea bazei de impozitare și îmbunătățirea colectării taxelor, inclusiv aplicarea cotei standard de TVA pentru segmente precum serviciile de catering, cazarea hotelieră și activitățile culturale, însă numai după temperarea inflației. Raportul este explicit că recenta creștere a inflației în România a

fost amplificată de eliminarea plafoanelor la prețul energiei electrice în iulie 2025 și de creșterile ulterioare ale TVA-ului și accizelor. În același timp, acesta subliniază că măsurile planificate de consolidare fiscală pentru 2025-2026 reprezintă pași pozitivi, dar rămân insuficiente pentru a stabiliza datoria publică pe termen mediu și lung.

CONCLUZII

Analiza descriptivă a datelor oficiale pentru perioada 2024–2025 relevă trei constatări principale. În primul rând, deficitul bugetar cash a scăzut de la 8,67% din PIB în 2024 la 7,65% în 2025. În al doilea rând, veniturile nete din TVA au crescut cu 10,7% în 2025, iar ponderea acestora în totalul veniturilor bugetare s-a menținut în jurul a 20%, confirmând dependența structurală de impozitarea indirectă. În al treilea rând, inflația a atins 9,9% în septembrie 2025, fiind amplificată de majorarea TVA și de eliminarea plafonării prețului la energie.

Studiul recunoaște limitele sale majore: datele lunare ale TVA sunt cumulative, ceea ce împiedică analiza dinamicii lunare reale, iar absența unui contrafactual nu permite atribuirea cauzală a efectelor exclusiv majorării cotelor.

Pe plan practic, rezultatele sugerează că o consolidare fiscală durabilă nu se poate baza exclusiv pe creșterea TVA. Sunt necesare măsuri complementare: digitalizarea colectării, extinderea bazei de impozitare după temperarea inflației și diversificarea surselor interne de finanțare pentru perioada post-PNRR.

REFERINȚE:

1. Anghelescu, C. Dăianu, D., Grosu, T., & Orțan,D. (2026). *Fondurile europene și investițiile publice în România: implicații ale încheierii PNRR asupra creșterii economice*, Caiete de studii, 66, 33-47. https://www.consiliulfiscal.ro/Caiet%20de%20studii%20nr.66_2026.pdf
2. Banca Națională a României (2025). *Raport asupra inflației – Noiembrie 2025*, 21(82), 14-17. https://www.bnr.ro/Raport-asupra-inflatiei--13180.aspx
3. Bărgovan, A.M., (2024) *Provocări și soluții privind digitalizarea TVA în România*, Colecția de working papers „ABC-ul Lumii Financiare", 12: 109-122
4. Ministerul Finanțelor Publice, *Bugetul General Consolidat, ianuarie-decembrie 2025*. Disponibil la: https://mfinante.gov.ro/domenii/bugetul-de-stat/informatii-executie-bugetara
5. Guvernul României (2025). *Legea nr. 141 din 25 iulie 2025, privind unele măsuri fiscal-bugetare*, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 555. Disponibil la: https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/L_141_2025.pdf
6. Ministerul Finanțelor (2026a). *Ministerul Finanțelor publică execuția bugetului general consolidat în 2025: Deficit cash 7,65%, în scădere cu un punct procentual față de anul anterior și investiții publice de 7,2% din PIB*, Comunicat de presă. Disponibil la https://mfinante.gov.ro/presa-comunicate-de-presa
7. Ministerul Finanțelor (2026b). *România se va încadra în ținta de deficit asumată prin Planul Bugetar – Structural Național pe Termen Mediu,* Comunicat de presă. Disponibil la: https://mfinante.gov.ro/presa-comunicate-de-presa
8. OECD (2026). *OECD Economic Surveys: Romania 2026*, OECD Publishing, 2026/8 Paris. Disponibil la https://doi.org/10.1787/4844067e-en
9. Fondul Monetar Internațional. (2025a). *IMF Executive Board concludes 2025 Article IV Consultation with Romania* (Press Release No. 25/368). https://www.imf.org/en/News/Articles/2025/11/12/pr-25368-romania-imf-executive-board-concludes-2025-article-iv-consultation
10. Fondul Monetar Internațional. (2025b). *Romania: 2025 Article IV Consultation – Press release; Staff report; and statement by the Executive Director for Romania* (Country Report No. 2025/294). IMF. https://www.imf.org/en/publications/cr/issues/2025/11/13/romania-2025-article-iv-consultation-press-release-staff-report-and-statement-by-the-571753
11. Guvernul României. (2025). *Legea nr. 141 din 25 iulie 2025 privind unele măsuri fiscal-bugetare*. Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 699.

Coordonator științific: COSMULESE Cristina Gabriela, lect. univ., dr.
ORCID: 0000-0002-8406-7004
Universitatea „Ștefan cel Mare" din Suceava, România, Suceava, Strada Universității, nr. 13
e-mail: gabriela.cosmulese@usv.ro